

7. Кашуба ВО, Юрченко ОА, Хабінець ТО. Характеристика вертикальної стійкості тіла молодших школярів з послабленим зором з різними типами постави у процесі фізичного виховання. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2017;3(22):551-558.
8. Носова НЛ. Контроль пространственной организации тела школьников в процессе физического [диссертация]. Киев; 2008. 198 с.
9. Петрович ВВ. Корекція сагітального профілю постави дітей молодшого шкільного віку засобами фітбол- [диссертация]. Луцьк; 2007. 205 с.
10. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації». К. 1998. 35 с.

References

1. Aleshyna, A.I, Petrovych, V.V. (2015), Modern approaches to correction of biogeometric profile of posture of pupils. Bulletin of Taras Shevchenko Chernigiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences. Physical education and sports.; 129 (1), pp. 3–10.
2. Kashuba, B.A., Ziyad Nasrallah. (2008), Correction of violations of the posture of pupils in the process of adaptive physical education. K; 223 p.
3. Kashuba, V., Nasrallah, Z., Demchuk, S. (2014). Characterization of the spatial organization of the body of children of junior school age with hearing deprivation. Youth scientific bulletin of the Lesia Ukrainka Eastern European National University. 14, pp.65–69.
4. Kashuba, V.A., Laputin, A.N., Adele Ben Zheddu (2007), Prevention and correction of violations of the static-dynamic posture of younger students in the process of physical education. Contemporary Olympic sports and sports for all: a collection of scientific works of the XI International Scientific Congress. Minsk, Belarus, 1, pp. 385–387.
5. Kashuba, V.A., Nosova, N.L. (2015), Visual screening of the biogeometric profile of the posture of pupils in the process of physical education. Olympic sport and sport for all: mater. XIX International scientific Congress, October 6–9, 2015 Yerevan, Armenia, pp. 511–514.
6. Kashuba, V.O., Yurchenko, O.A., Khabinets, T.O. (2017), Characteristic of the vertical stability of the body of junior pupils with a weakened vision with different types of posture in the process of physical education. Physical culture, sports and health of the nation.; 3 (22), pp. 551–558.
7. Nosova, N.L. (2008), Control of the spatial organization of the body of schoolchildren in the physical process [dissertation]. Kiev; 198 p.
8. Petrovych, V.V. (2007), Correction of the sagittal profile of posture of children of junior high school by means of fitball – [dissertation]. Lutsk; 205 p.
9. Target complex program "Physical education – health of the nation". (1998), K. 35 p.
10. Ziyad Hamidi Ahmad Nasrallah. (2008), Correction of violations of the posture of hearing impaired pupils by means of physical education [dissertation]. K. 180 p.

Саннікова М.В.

**кандидат юридичних наук, помічник ректора з юридичних питань,
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків**

ДЕКЛАРАЦІЯ ТА АКТИ ДЕКЛАРАТИВНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

У статті доводиться, що для повного розуміння сутності декларацій та актів декларативно-рекомендаційного характеру як нормативно-правових документів, що регламентують діяльність у сфері фізичної культури та спорту, необхідно мати обґрунтоване розуміння закономірностей організації взаємозумовлених соціальних відносин. Важливим фактором в організації спільної діяльності, зокрема у сфері фізичної культури та спорту, є обов'язкове виконання правил, що забезпечують збереження організованості системи. Обґрунтовано зміст понять «норма», «дисципліна» як основних факторів збереження стабільності рівноважного стану суспільства. Охарактеризовано внутрішню або самодисципліну, дисципліну з міркування вигоди й дисципліну за примусом. Подано структуру розподілу різних форм поведінки за статистичним принципом побудови рівноважної взаємодії системи двох дихотомічних імперативів влади. Установлено, що джерелом регуляції системи права є безперервне оперативне адаптаційне узгодження норм правових взаємних вчинків за допомогою декларацій та актів декларативно-рекомендаційного характеру.

Ключові слова: сфера фізичної культури та спорту, декларація, акти, джерело права, дисципліна.

Саннікова М.В. Декларация и акты декларативно-рекомендационного характера в сфере физической культуры и спорта. В статье доказывается, что для полного понимания сущности деклараций и актов декларативно-рекомендательного характера как нормативно-правовых документов, регламентирующих деятельность в сфере физической культуры и спорта, необходимо иметь обоснованное понимание закономерностей организации взаимообусловленных социальных отношений. Важным фактором в организации совместной деятельности, в частности в сфере физической культуры и спорта, является обязательное выполнение правил, обеспечивающих сохранение организованности системы. Обосновано содержание понятий «норма», «дисциплина» как основных факторов сохранения стабильности и равновесия в обществе. Охарактеризованы внутренняя или самодисциплина, дисциплина из соображений выгоды и дисциплина по принуждению. Представлена структура распределения различных

форм поведіння по статистическому принципу построения равновесного взаимодействия системы двух дихотомических императивов власти. Установлено, что источником регуляции системы права является непрерывное оперативное адаптационное согласования норм правовых взаимных поступков с помощью деклараций и актов декларативно-рекомендательного характера.

Ключевые слова: сфера физической культуры и спорта, декларация, акты, источник права, дисциплина.

Sannikova M. Declaration and acts of declarative and recommendatory nature in the field of physical culture and sports. The article proves that in order to fully understand the essence of declarations and declarative and recommendatory acts as regulatory documents governing activities in the field of physical culture and sports, it is necessary to have a well-grounded understanding of the patterns of organization of interdependent social relations. An important factor in the organization of joint activities, in particular in the field of physical culture and sports, is the mandatory implementation of the rules ensuring the preservation of the organization of the system. The content of the concepts "norm", "discipline" as the main factors for maintaining stability and balance in society is substantiated. Characterized by internal or self-discipline, discipline for reasons of benefit and discipline under duress. The structure of the distribution of various forms of behavior according to the statistical principle of building an equilibrium interaction of a system of two dichotomous imperatives of power is presented. It is established that the source of the regulation of the legal system is the continuous operational adaptive harmonization of the norms of mutual legal actions with the help of declarations and declarative acts of a recommendatory nature.

Key words: field of physical culture and sports, declaration, acts, source of law, discipline.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Незважаючи на більш ніж двох з половиною тисячолітній період вивчення законів регулювання державного управління дотепер залишаються недостатньо визначеними широко використовувані в юридичній літературі такі поняття як «норма права», «нормативні положення», «нормативні принципи». Особливу роль у формуванні цих понять відіграють декларація й акти декларативно-рекомендаційного характеру, які лежать в основі регулювання суспільних відносин і виступають джерелом права. Основна сутність яких полягає у пошуках оптимальних рішень у побудові взаємозумовлених спільних відносин [11].

Історія використання декларації й актів декларативно-рекомендаційного характеру йде в глибoku стародавність. Значимість ефективності використання декларації і актів декларативно-рекомендаційного характеру особливо зростала у період реформаций державної влади та її інститутів влади. У науковій юридичній літературі дотепер однозначного підходу до вирішення цього питання не існує. Більшість сучасних політиків і юристів бачать у декларації документ, який закріплює міжнародний природно-правовий кодекс прав людства й не може визначати міжнародно-правові зобов'язання [12]. Розуміння того, що декларації й акти декларативно-рекомендаційного порядку у формуванні норм права відіграють визначальну роль і є їхнім джерелом, виникло ще у XVIII столітті [10]. Поняття «декларації» як джерела права немає загально визначеного визначення й залишається спірним саме зміст, який вкладається у поняття «джерело права» [1, 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу досліджень у цьому напрямку заклали праці дореволюційних, радянських і сучасних учених-правознавців. В юридичній науці існують різні точки зору на визначення «джерела права». Так, під цим терміном зазвичай розуміють зовнішню форму та спосіб об'єктивізації правових норм [5]; офіційно об'єктивовані акти, що містять правові норми [1]; способи офіційного вираження й закріплення правових норм [11]; джерело інформації, що визначає, де саме знаходиться те чи інше правило поведінки, як ним керуватись та застосовувати на практиці [9]; матеріали, що взяті за основу того чи іншого законодавства [6]; підготовчі документи, проекти нормативно-правових актів, які використовуються в процесі тлумачення юридичних текстів [3]; діяльність суб'єктів правовідносин, у результаті якої реалізуються їх потреби та задовольняються інтереси [5]. Серед закордонних дослідників цією проблемою займаються Riccardo Gustine [13], Roscoe Pound [14], Joseph Raz [15] та інші. Однак теорія джерел права у сучасній юридичній літературі залишається недостатньо дослідженою. Причина такого положення полягає у тому, що специфіка правового поняття «джерело права» у вітчизняній юриспруденції має категоріальний статус і представляє широку систему знань, яка розбудовується як певна теорія у складі загальної теорії держави й права.

Мета дослідження – науково обґрунтувати сутність декларацій та актів декларативно-рекомендаційного характеру як нормативно-правових документів, що регламентують діяльність у сфері фізичної культури та спорту.

Методи та організація дослідження. У дослідженні використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів: аналіз науково-методичної літератури; аналіз документів; системний аналіз; метод аналогії. За допомогою методу системного аналізу нам вдалося розкрити поняття «дисципліна» як основний фактор збереження стабільності рівноважного стану. Метод аналогії дозволив за допомогою використання ознакових семантичних просторів встановити структуру розподілу різних форм поведінки за статистичним принципом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з визначальних факторів взаємозумовлених соціальних відносин є обов'язкове виконання правил, що забезпечують збереження організованості системи. Потреба в дотриманні дисципліни детермінована природою організації суспільних відносин. Державна дисципліна у всіх формах її прояву визначається суспільством і розбудовується разом з ним. Вона є обов'язковим у виконанні правил, установлених органами держави, а також заснованих на них індивідуальних конкретних актів [3]. Отже, дисципліна виступає соціальною суспільною категорією, що визначає установи про порядок поведінки. Неодмінними складовими елементами поняття «дисципліни» виступають сукупність певних правил, установок і норм поведінки людей, обов'язковість їх дотримання й виконання. Оскільки основними вимогами державної дисципліни є безумовне й строгі дотримання всіма об'єктами правових норм, то звідси випливає, що державна дисципліна й існуюча в ньому законність мають тісний зв'язок. Такий зв'язок зумовлений природою організації соціального й державного ладу цілей і завдань, що існують у них. Установлена законність представляє собою єдність і обов'язок вимог для всіх учасників суспільних відносин на всій території держави [11]. Статистична сукупність індивідуальних життєвих позицій, діяльності й реальної поведінки людини із

установленими нормами дозволяє визначити рівень дисциплінованості або їх відхилення від норми й дає можливість визначити, у якому ступені особистість сприймає усвідомлені норми моралі й закону. За ступенем психологічного сприйняття вимог дисципліни членами суспільства вона підрозділяється на внутрішню або самодисципліну, дисципліну з міркування вигоди й дисципліну за примусом [2].

Внутрішня дисципліна – самодисципліна припускає виконання установок, правових і моральних норм регулювання поведінки людей у суспільстві на основі глибокого засвоєння й усвідомленої внутрішньої необхідності кожного робити так, як це вимагає суспільний устрій, навіть всупереч особистим інтересам. Відмінною рисою внутрішньої дисципліни є самостійне її виконання без усяких зовнішніх санкцій і примусових заходів. Дисциплінований індивід завжди відчуває потребу, безумовно, і сумлінно виконувати встановлені норми поведінки у суспільстві, колективі, родині. У сфері фізичної культури та спорту до актів декларативно-рекомендаційного характеру, що формують внутрішню дисципліну спортсмена, можна віднести Кодекс честі олімпійця, прийнятий у 2006 році Виконавчим комітетом Національного олімпійського комітету України. Кодекс честі олімпійця України розроблений з урахуванням норм і вимог Конституції України, чинного законодавства України в сферах освіти, фізичної культури і спорту, положень Олімпійської хартії, Етичного кодексу МОК, Антидопінгового кодексу. Кодекс честі олімпійця України – це фундаментальний та універсальний документ, який є нормативною основою української системи спортивного виховання і самовдосконалення [4]. *Дисципліна з міркувань моральної й матеріальної вигоди* за своєю структурою сприйняття, на відміну від внутрішньої дисципліни, спирається на зовнішні матеріальні й моральні санкції позитивного або негативного характеру. Такого роду дисципліна породжується діяльністю, яка ставиться в залежність від кінцевого результату, вигідного для задоволення матеріальних потреб і інтересів. У цьому випадку індивід прямує встановленим правовим і моральним нормам не у силу усвідомленої необхідності, а з розрахунку тільки одержання моральної й матеріальної винагороди [2].

У практичній діяльності сфери фізичної культури і спорту до нормативно-правових актів, що визначають дисципліну з міркувань моральної та матеріальної вигоди можна віднести Положення, регламенти, статuti. Зокрема Положення визначають основні правила організації та діяльності державних органів, структурних підрозділів, а також фізкультурно-спортивних установ та організацій. Наприклад, типові положення про діяльність ДЮСШ, про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю тощо. Статuti визначають встановлений засновником організації обсяг правил, що регулюють її правовий стан, відносини, пов'язані з внутрішнім управлінням, стосунки з іншими організаціями чи громадянами. Регламенти визначають основні правила організації та проведення спортивних заходів.

Дисципліна за примусом опирається на зовнішні санкції примусового характеру. У будь-якому суспільному утворенні необхідна державна система примусу в охороні фундаментів і принципів соціальних форм відхилення. Необхідність примусу впливає із внутрішніх умов імперативу державної влади. Примус має різну міру адекватного прояву, який виражається у вигляді дисциплінарного, адміністративного, карного, матеріального й суспільного впливу за допущення порушення соціальних принципів [2]. У сфері фізичної культури та спорту прикладом дисципліни за примусом може вважатися Міжнародна декларація проти апартеїду в спорті, прийнята Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1977 року. Відповідно до принципів даної Декларації (стаття 3, 5) держави, які її підписали, вживають всіх необхідних заходів по виключенню і вигнання будь-якої країни, яка практикує апартеїд, з міжнародних і регіональних спортивних організацій. Вони надають повну підтримку національним спортивним організаціям, які прагнуть виключити такі країни з числа членів міжнародних і регіональних спортивних асоціацій або не допустити участі таких країн у спортивних заходах [7]. Ще одним прикладом декларації у сфері фізичної культури та спорту, принципи якої опираються на зовнішні санкції примусового характеру є Копенгагенська декларація про боротьбу з допінгом у спорті, прийнята у 2003 році Всесвітнім антидопінговим агентством [8].

Таким чином, «дисципліна» є поняттям, що історично склалося, соціальною категорією, що об'єктивно й реально існує, регулює суспільні відносини, без якої немислима діяльність загального об'єднання людей. Види й галузі дисципліни зумовлені системою політичної організації суспільства й політичною структурою держави. Обсяг і зміст кожного виду дисципліни залежить від об'єкта її впливу й особливостей діяльності даного об'єднання людей. Необхідність чіткої суспільної й державної дисципліни диктується природою вибраного імперативу державного ладу. Суспільна дисципліна не складається стихійно, а створюється й формується всім укладом суспільного життя, у результаті складного динамічного процесу життєдіяльності суспільства. Будь-який діючий імператив, залежно від величини сили, яку має його влада, визначає беззастережне дотримання встановлених ним законів і норм установленого права, дотримання яких поступово втрачає силу своєї дії в міру наближення до свого дихотомічного прояву. Система дихотомічного відношення двох імперативів дотримує своєї динамічної рівноваги завдяки ділянці переходу між ними від одного імперативу до іншого, у якому здійснюється безперервне оперативне адаптаційне узгодження норм правових взаємних вчинків, що і є дійсним джерелом регуляції системи права. Будь-яке довільне відхилення від цього дійсного джерела регулятора права, яке в цьому випадку, виражається в декларативних і декларативно-рекомендаційних заявах, прирікає ці заяви на невдачу.

Дослідження закономірності саме цієї зони статистичного принципу побудови рівноважної взаємодії системи двох дихотомічних імперативів влади дозволяє зрозуміти механізм процесу об'єктивної необхідності регулювання норм права в кожній зі сторін їх взаємозумовленого відношення. Зона, у якій спостерігається найбільш висока пластичність взаємних декларативних заяв, є дійсним об'єктивним джерелом регулювання норми права. У межах потенційних можливостей вираження сили влади кожного із розглянутої дихотомії імператива можна говорити про припустиму зону оптимального регулювання, за межами якої відбуваються процеси асиміляції взаємних відносин. Більш наочно цей процес може бути представлений

1).

графічно

(рис.

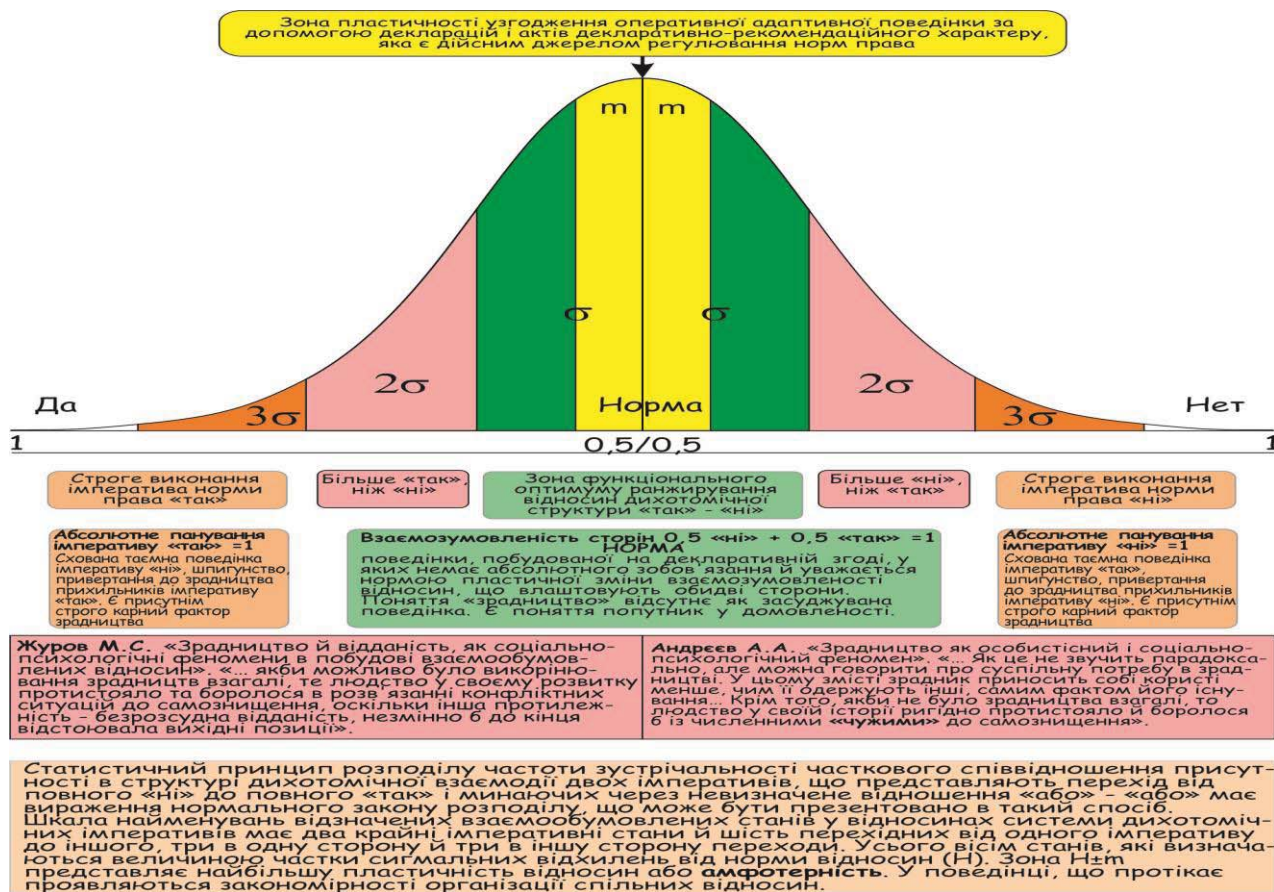

Рис. 1. Структура розподілу різних форм поведінки за статистичним принципом побудови рівноважної взаємодії системи двох дихотомічних імперативів влади

У силу того, що адаптивна поведінка, яка формується на основі декларацій і актів декларативно-рекомендаційного характеру представляє зону, яка перебуває в межах односигмальної відстані від норми розподілу ранжованої чисельності населення за градацією трьох категорій поведінки й є такою, що складає найбільшу чисельність усієї вибірки, відноситься до виконання дисципліни з міркування моральної й матеріальної вигоди, а ділянка максимальної пластичності такої поведінки в її центрі, то поняття «норми» вимагає більш глибокого розгляду у першу чергу.

У виділеній зоні норми відносин взаємозумовленого задоволення потреб у колективній формі їх забезпечення поняття «норми» особливо чітко проявляється як безперервний процес зміни договірних відносин. У їхній організації в різному ступені проявляється чисельність осіб, що брали участь, ступінь взаємозумовленості їх відносин, тривалість дотримання договірних угод, якісна виразність спрямованості одержуваного результату спільної діяльності, сталість складу осіб, що брали участь у прийнятих взаємозумовленостях.

У цілому, уся складність збереження безперервної динаміки цих відносин полягає у синхронізації погодженості їх за силою прояву, тривалістю протікання й структурним розподілом, за частковою взаємонеобхідною потребою, що забезпечує їхню надійність, за необхідною мірою стабільності й безперервним репродукуванням необхідних компонентів цих відносин, за швидкістю, обсягом, місцем затребуваності їх відновлення.

У міру віддаленості від зони максимальної пластичності норми цих відносин, що склалася, виникають девіантні форми відхилень, що порушують синхронність взаємозумовленості поведінки, що викликає необхідність появи примусової міри й відповідної до диференціації за попередженням цих відхилень. Ці процеси з наростаючою силою починають проявлятися в міру наближення до зони сигмального відхилення від існуючої норми відносин, що склалася.

Необхідна спостережність за цим проявом дозволяє вчасно забезпечувати введення необхідних правових норм стримування такого роду відхилень, тому що вони з наростаючою силою збільшуються в міру їх віддаленості від зони рівноважної протидії дихотомічних взаємин імперативів. Це призводить до зміни змісту норм взаємозумовлених спільних відносин у відповідній зоні повної шкали відображення часткового взаємовпливу в ній розглянутих імперативів.

Висновок. З'ясовано, що у сфері фізичної культури та спорту до актів декларативно-рекомендаційного характеру, що забезпечують збереження організованості системи, можна віднести: Кодекс честі олімпійця (формує внутрішню дисципліну спортсмена), положення, регламенти, статuti (визначають дисципліну з міркувань моральної та матеріальної вигоди) та декларації, що передбачають санкції примусового характеру (Міжнародна декларація проти апартеїду в спорті, Копенгагенська декларація про боротьбу з допінгом у спорті) та інші.

Установлено, що адаптивна поведінка, яка формується на основі декларацій і актів декларативно-рекомендаційного характеру, представляє у структурі розподілу різних форм поведінки зону, що складає найбільшу

чисельність усієї вибірки та відноситься до дисципліни з міркувань моральної й матеріальної вигоди.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є узагальнення й обґрунтування практики використання категорії декларацій і актів декларативно-рекомендаційного характеру як джерел права в діяльності нормотворчості й правозастосування.

Література

1. Алексеев С. С. Теория права / С.С. Алексеев. - М.: Издательство БЕК, 1995. – 320 с.
2. Венгеров А.Б. Теория государства и права. Учебник – 2-е издание / А. Б. Венгеров. – М. : Омега, 2005. – С. 209.
3. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навчальний посібник / за ред. Зайчука О.В., Оніщенко Н.М. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
4. Кодекс честі олімпійця України // Національний олімпійський комітет України: офіційний веб-сайт Національного олімпійського комітету України. Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/code-of-honor/> (дата звернення: 12.04.2019).
5. Корольова Ю. В. Джерела права: багатоманітність наукового розуміння та єдність у сутності / Ю.В. Корольова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. - Серія Право. – Випуск 31. – Т. 1. – С. 10 – 13.
6. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: елементарний курс. Видання друге. – Х.: Одіссей, 2008. – 432 с.
7. Міжнародна декларація проти апартеїду в спорті // Законодавство України: чинний від 10.12.1985. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_122 (дата звернення: 29.04.2019).
8. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті: ратифіковано Законом № 68-V (68-16) від 03.08.2006 // Законодавство України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007/sp:max25 (дата звернення: 02.05.2019).
9. Панкратова М.Е. Право как динамическая структура: теоретическое осмысление системы права / М. Е. Панкратова, Н. Ю. Рашева, Г. В. Ивашко // Современное право: научно-практический журнал. – 2013. – № 7. – С. 4-8
10. Саннікова М. В. Декларація та акти декларативно-рекомендаційного характеру в системі джерел права / М. В. Саннікова: монографія. – Харків: Друкарня Мадрид, 2014. – 154 с.
11. Саннікова М. В. Деякі аспекти розуміння декларації як політико-правового акта / М. В. Саннікова // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна / Харк.нац.ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків: ХНУ, 2012. - №1034; Серія «Право». С. 29 – 38.
12. Таций В.Я. Всеобщая декларация прав человека – всемирный манифест гуманизма / В. Я. Таций // Право Украины. – 2011. – № 5/6. – С. 32-33.
13. Gustine Riccardo. Fragments of a Theory of Legal Sources / Riccardo Gustine // Ratio Juris. – 1996. – Vol. 9. – Issue 4. – pp. 364-386.
14. Pound Roscoe. Sources and Forms of Law / Roscoe Pound // Notre Dame Law Review. Volume 21. Issue 4. Режим доступу: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3895&context=ndlr> (дата звернення: 5.05.2019).
15. Raz Joseph. The Problem about the Nature of Law / Joseph Raz // Ethics in the Public Domain. – 1995 // Oxford Scholarship Online. Режим доступу: <https://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780198260691.001.0001/acprof-9780198260691-chapter-9> (дата звернення: 25.04.2019).

References

1. Alekseev, S. S. (1995), Theory of law. M.: Izdatelstvo BEK, 320 p. (in Rus.).
2. Vengerov, A.B. (2005), " Theory of State and Law ", Uchebnik – 2-e izdanie. M. : Omega, P. 209. (in Rus.).
3. General theory of state and law: (basic concepts, categories, legal constructs and scientific concepts), Navchalnyi posibnyk, Za red. Zaichuka, O.V., Onishchenko, N.M. (2008). K.: Yurinkom Inter, 400 p. (in Ukr.).
4. "Code of honor of an olympic player of Ukraine", ofitsiyni veb-sait Natsionalnoho olimpiiskoho komitetu Ukrainy. Rezhym dostupu: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/code-of-honor/> (data zvernennia: 12.04.2019) (in Ukr.).
5. Korolova, Yu. V. (2015), "Sources of law: the diversity of scientific understanding and unity in nature", Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Serii Pravo, No. 31, Vol. 1, pp. 10-13 (in Ukr.).
6. Krestovska, N.M., Matvieieva, L.H. (2008), Theory of state and law: elementary course, vydannia druhe. Kh.: Odissei, 432 p. (in Ukr.).
7. "International Declaration Against Apartheid in Sport". Zakonodavstvo Ukrainy: chynnyi vid 10.12.1985. Rezhym dostupu: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_122 (data zvernennia: 29.04.2019) (in Ukr.).
8. "International Convention for the Suppression of Doping in Sport", ratyfikovano Zakonom № 68-V (68-16) vid 03.08.2006, Zakonodavstvo Ukrainy. Rezhym dostupu: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007/sp:max25 (data zvernennia: 02.05.2019) (in Ukr.).
9. Pankratova, M.E., Rasheva, N. Yu., Ivashko, G. V. (2013), "Law as a dynamic structure: a theoretical understanding of the legal system", Sovremennoe pravo: nauchno-prakticheskii zhurnal. No 7, pp. 4-8. (in Rus.).
10. Sannikova, M.V. (2014), Declaration and acts of declarative and recommendatory nature in the system of sources of law: monohrafiia. Kharkiv: Drukarnia Madryd, 154 p. (in Ukr.).
11. Sannikova, M.V. (2012), "Some aspects of understanding the declaration as a political and legal act", Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V.N. Karazina. Khark.nats.un-t im. V.N. Karazina. Kharkiv: KhNU, No 1034, Serii «Pravo», pp. 29–38 (in Ukr.).
12. Tatsiy, V.Ya. (2011), "Universal Declaration of Human Rights - Worldwide Manifesto for Humanism", Pravo Ukrainyi, No 5-6, pp. 32-33 (in Rus.).

13. Gustine Riccardo (1996), "Fragments of a Theory of Legal Sources", Ratio Juris. Vol. 9, Issue 4, pp. 364-386 (in Eng).
14. Pound Roscoe, "Sources and Forms of Law", Notre Dame Law Review, Volume 21, Issue 4. Rezhym dostupu: <https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3895&context=ndlr> (data zvernennia: 5.05.2019) (in Eng).
15. Raz Joseph (1995), "The Problem about the Nature of Law", Ethics in the Public Domain, Oxford Scholarship Online. Rezhym dostupu: <https://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780198260691.001.0001/acprof-9780198260691-chapter-9> (data zvernennia: 25.04.2019) (in Eng).

Світлична Т.С.
викладач,

Запорізький державний медичний університет
Гурсева А.М.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
Запорізький державний медичний університет

Сазанова І.О.
старший викладач,
Запорізький державний медичний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВПРАВ У-ШУ ТА ЙОГИ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУПАХ

У статті проаналізовано зміни функціональних показників серцево-судинної й дихальної систем та фізичних якостей у студенток, за станом здоров'я віднесених до спеціальної медичної групи, під впливом занять фізичним вихованням з використанням елементів у-шу та йоги. Елементи гімнастики у-шу та йоги мають оздоровчий і профілактичний вплив, благотворно впливають на всі системи організму, розвивають фізичні якості, формують правильну поставу і координацію рухів, складаються з повільних та плавних безперервних рухів, які поєднуються з дихальними вправами. Встановлено, безсумнівний позитивний вплив регулярних занять, особливо, з додаванням вправ у-шу та йоги до практичних занять з фізичного виховання, на функціональний стан студенток закладів вищої освіти, які за станом здоров'я, віднесені до спеціальної медичної групи.

Ключові слова: студентки, фізичне виховання, спеціальна медична група, функціональні показники, у-шу, йога.

Светличная Т.С., Гурсева А.М., Сазанова И.А. Эффективность использования упражнений у-шу и йоги на занятиях физического воспитания в специальной медицинской группе. В статье проанализированы изменения функциональных показателей сердечно-сосудистой и дыхательной систем и физических качеств у студенток, по состоянию здоровья отнесенных к специальной медицинской группе, под влиянием занятий физическим воспитанием с использованием элементов у-шу и йоги. Элементы гимнастики у-шу и йоги имеют оздоровительное и профилактическое воздействие, благоприятно влияют на все системы организма, развивают физические качества, формируют правильную осанку и координацию движений, состоят из медленных и плавных непрерывных движений, которые сочетаются с дыхательными упражнениями. Установлено, положительное влияние регулярных занятий, особенно с добавлением упражнений у-шу и йоги на практических занятиях по физическому воспитанию, на функциональное состояние студенток, которые по состоянию здоровья, отнесенные к специальной медицинской группе.

Ключевые слова: студентки, физическое воспитание, специальная медицинская группа, функциональные показатели, у-шу, йога.

Svitlychna T., Hureieiva A., Sazanova I. The effectiveness of using wushu and yoga exercises at the physical education classes of special medical group. The adaptation of students with health deviations of intellectual, physical and nervous loads becomes an actual problem in higher education institutions. The modern organization of physical education in special medical groups isn't sufficiently effective for the increase of the physical preparedness and health level, also all is worsened by students' passive attitude toward their personal health and regular physical exercises. The purpose of the article is to check the effectiveness of using wushu and yoga exercises at the physical education classes among the female students assigned for health reasons to the special medical group.

In the article the changes of functional indicators of the cardiovascular system, respiratory systems and physical qualities of the female students assigned for health reasons to the special medical group, have been analyzed under the influence of physical education classes with the using of wushu and yoga elements. The elements of wushu gymnastics and yoga have health and preventive impact, have a beneficial effect on all systems of the organism, develop physical qualities, form the correct posture and coordination, consist of slow and smooth continuous movements, which are combined with respiratory exercises. The undoubted positive effect of regular lessons has been identified, especially with the addition of wushu and yoga exercises to physical education practical classes of the female students assigned for health reasons to the special medical group. The functional indicators of the cardiovascular system, spatial and static coordination and flexibility have improved reliably, the positive dynamics of the respiratory system indicators is observed.

Key word: female students, physical education, special medical group, functional indicators, wushu, yoga.